

การจัดการปัญหาหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

สมัชชาสุขภาพครั้งที่ห้า

ได้พิจารณารายงานเรื่อง การจัดการปัญหาหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ^{*}

ตระหนัก ว่าภาวะหมอกควันเป็นปัญหารุนแรง ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพกับประชาชนเป็นบริเวณกว้าง มีแหล่งกำเนิดจากหลายแหล่งทั้งการเผาในพื้นที่ป่า พื้นที่เกษตรกรรม ภาคเมือง การขนส่ง และอุตสาหกรรม การบริหารจัดการแก้ไขปัญหาที่มีความสลบซับซ้อน จำเป็นต้องอาศัยแผนยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอและหมู่บ้าน จึงจะสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ชัดเจนและบรรลุเป้าประสงค์

กังวล ต่อปริมาณฝุ่นควันขนาดเล็กที่มีปริมาณเกินค่ามาตรฐานที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพและการท่องเที่ยวแล้ว ยังพบปัญหาหมอกควันมีแนวโน้มที่กลายเป็นความขัดแย้งทางสังคมระหว่างกลุ่มคนในเมืองกับคนชนบทหรือเกษตรกรมากขึ้น

รับทราบ ว่าการป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควันมีความเกี่ยวข้องกับโครงสร้างทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมาย การแก้ไขที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องแก้ไขในทุกระดับ ตั้งแต่สำนึกบุคคล ชุมชน บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และต้องมีการปรับปรุงกลไกการทำงาน การปรับปรุงโครงสร้างอำนาจ สิทธิ การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการได้โดยง่ายในระยะเวลาอันสั้น

ห่วงใย ว่าการขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและทุกระดับทำให้การแก้ไขปัญหาหมอกควันไม่ได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ชื่นชม การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาชนที่ร่วมผลักดันให้มาตรการป้องกันปัญหาหมอกควันเป็นนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนและการกระจายอำนาจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติจะเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ แม้จะมีแหล่งกำเนิดจากหลายแหล่งแต่ควรมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาจากแหล่งกำเนิดหลักคือ การเผาในพื้นที่ป่าและพื้นที่เกษตรเป็นกลยุทธ์หลัก

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. ขอให้คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง การจัดการปัญหาหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับผิดชอบ ดำเนินการดังนี้

๑.๑ สำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และภาคเอกชน เป็นภาคีร่วมดำเนินงาน สนับสนุนภาค

* เอกสาร สมัชชาสุขภาพ ๕ / หลัก๗

ประชาชนและองค์กรชุมชน ในการแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควัน โดยจัดตั้งคณะทำงานความร่วมมือภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควัน เพื่อทำหน้าที่

๑.๑.๑ สนับสนุนให้องค์กรชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดทำแผนการบริหารจัดการ การสร้างสำนึก สร้างความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้อง สร้างศูนย์การเรียนรู้เพื่อขยายผล

๑.๑.๒ สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ว่าด้วยการจัดการปัญหาไฟป่าและหมอกควัน

๑.๑.๓ สนับสนุนให้ทีมงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ ให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนเรื่องลุ่มน้ำ สภาพป่า และประเภทป่า รวมทั้งนำข้อมูลและผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงให้มีการพัฒนาระบบการบูรณาการข้อมูลด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

๑.๑.๔ สนับสนุนงบประมาณให้องค์กรชุมชนในการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมมากขึ้น ทั้งนี้ให้คณะทำงานความร่วมมือภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควัน ดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรพัฒนาเอกชน สภาเกษตรกรแห่งชาติ สภาองค์กรชุมชนและสถาบันทางการศึกษา

๑.๑.๕ สนับสนุนการลดการเผาในพื้นที่เกษตร โดยสนับสนุนให้ทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษวัสดุพืช โดยกรมพัฒนาที่ดิน

๑.๑.๖ ส่งเสริมให้ความรู้และทักษะแก่ประชาชน และเยาวชนในโรงเรียนในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควันในพื้นที่อย่างเหมาะสม

๑.๒ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลัก

๑.๒.๑ ปรับปรุงโครงสร้างและอำนาจของคณะกรรมการจัดการไฟป่าและหมอกควันแห่งชาติ ในประเด็นต่อไปนี้

(๑) ให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน โดยมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานเลขานุการ

(๒) เพิ่มคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนของประชาชน และภาคเอกชน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในสัดส่วนที่เหมาะสมและให้มีตัวแทนครบทุกภาคของประเทศ

(๓) ให้มีอำนาจในการพิจารณา และให้ความเห็นต่อแผนงาน แผนงบประมาณที่องค์กรชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำขึ้น เพื่อประกอบการนำเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

(๔) แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชุมชนจัดการไฟป่าและหมอกควันระดับหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด และระดับภาค

ให้คณะกรรมการตามข้อ ๑.๒.๑ ดำเนินการจัดการปัญหาไฟป่า และหมอกควันในลักษณะเป็นการถาวรและประจำจนกว่าปัญหาจะคลี่คลาย

(๕) แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลและตรวจสอบปัญหาไฟป่าและหมอกควัน รวมทั้งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ สังคมและสิ่งแวดล้อมโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกระดับตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และภูมิภาค

๑.๒.๒ ร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สนับสนุนให้คณะทำงานตาม ๑.๒.๑(๔) เป็นองค์กรหลักประสานจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาหมอกควัน ไฟป่าในทุกกระดับโดยมีคณะทำงานตาม ๑.๑ ให้การช่วยเหลือและสนับสนุน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ทำหน้าที่รวบรวมแผนและงบประมาณ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการจัดการไฟป่าและหมอกควันแห่งชาติ

๑.๒.๓ การทำข้อตกลงร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ร่วมกัน

๑.๓ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย เป็นกลไกหลักร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณะทำงานตาม ๑.๑ ศึกษา ยกร่างและปรับปรุงแก้ไข ระเบียบกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควันและพัฒนาให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจัง รวมทั้งสาระการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาหมอกควัน ไฟป่า การจัดการทรัพยากรป่าไม้ การแก้ไขปัญหาการใช้ประโยชน์จากที่ดินและการเกษตร รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ค่าชดเชยต่อระบบนิเวศน์ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบภายใน ๒ ปี

๒. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๗